

Policratici Contenta

Johannes <von Salisbury, Bischof>

Parrhisius, 1513

Ca. xi. De oculis aurib[us] & li[n]gua potestatu[m]: & de officio p[re]sidis & q[uod] iudice[m] oportet h[aber]e iuris & eq[ue]i notitia[m]/ volu[n]tate[m] boni/ & p[otestat]e[m] exeque[n]di: q[uod] ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70332)

Polycratici de Curialium nugis.

De oculis auribus & lingua potestatum / & de officio presidis / & quod iudicem oportet habere iuris & equi notitiam: voluntatem boni & potestatem exequendi: & quod iuramento debet esse legibus alligatus & a sordibus munerum alienus. Cap. XI.

ff. de offi. presi.
l. illicitas.

Sequitur oculorum aurium & lingue collatio quam in presidibus provincialium consistere superius dictum est. Preses igitur est / qui in iure reddendo provincialibus presidet. Hic autem equi & inique debet habere notitiam & facultatem: & animum etiam quod iustum est exequendi. Nam sicut medico euentus mortalitatis imputari non debet / ita si quid triste imperitiam eius contigerit: ei merito imputatur. Quod si nouit & non vult: non ex ignorantia / sed ex malitia condemnatur. Finis siquidem vtriusque damnatio est: licet ignari mitius puniatur: nisi forte ignorantia negligentia parauerit. Nam si ignorantia inuincibilis est non affert mortem: sed ab innatis tenebris excusatur. Si vero scit & vult equitati seruire / nec potest: non tam presidis est culpa quam principis. Sed ad religionem principis hec eadem pertinere certissimum est: cum ipsum iuris oporteat habere notitiam: voluntatem boni / vires exequendi / & sacramento debeat esse legibus obligatus: ut sibi omnino illicitum nouerit: ab earum sinceritate diuertere. Nam de sapientia eius / sapientia docet. Iudex (inquit) sapiens iudicabit populum suum: & principatus sensati stabilis erit. Scimus iudicem populi sic & ministri eius. & qualis rector est ciuitatis / tales & inhabitantes in ea. Sed & iuris notitiam necessariam esse & vires necessarias non tacuit dicens. Noli querere iudex fieri: nisi valeas virtute irrumperere iniquitates / ne forte extimescas faciem potentis / & ponas scandalum in agilitate tua. Non pecces in multitudine ciuitatis: nec te imittas in populum: neque alliges duplicia peccata / nec enim in vno eris immunis. Noli esse pusillanimis in anima tua exorare: & facere elemosynam non despicias. Ne dicas in multitudine respiciet deus meorum munerum: & offerente me deo altissimo suscipiet munera mea. Non irrideas hominem in amaritudine anime sue / est enim qui humiliat & exaltat circumspexit deus. Ex his diligenti lectori occurret / quod voluntas boni non minus iudici necessaria est quam notitia vel potestas / cum non modo de suis sed ex alienis delictis teneatur: & duplici suorum & aliorum premissa onere ut nec in multitudine munerum citra modicam voluntatis sit ei fiducia ante deum. Vnde & plato egregie quidem & luculenter si tamen audiantur: eos qui de reipublice gerendo magistratu contendunt / ita inter se versari asserit / ut si naute sub aduersa tempe

Eccl. x.

Eccl. vii.

Platonis notabile verbum de contenditibus super gerendo magistratu.

state decertēt quis eorū debeat potissimū gubernare. In quo fortune calculo aut nullus aut rarus: Idēq̄ temerari⁹ est qui sine arte & iuribus vendicet magistratū. Et in eo quidem t̄p̄e nihil miserabilius vidi q̄ iudices scientie legis ignaros bone voluntatis inanes: quos cōiūcit amor munerū & retributionū: id iuriū qd̄ habent in obsequio auaritie/iactātie: aut carnis & sanguinis excentes: & a necessitate sacramēti legitimi absolutos. Ex quo planū est/principes qui eis ordinariā iurisdictionem cōtulerunt iuris esse ignaros vel contemptores. Sed quicquid de peritia iuris dicamus: aut de iuribus exequēdi: iudicem oportet esse religiosissimū: & qui oē iiquū morte ipsa magis oderit. Quia ergo prefides ordinariā habent iurisdicendi potestātē: iūonum & iudicum aliorū vna est speculatio: & qd̄ de his dicitur/facile ad aliorum cōsequentia trahitur. Est itaq̄ primū qd̄ ex necessitate officii vtriusq̄ indicitur vt iustitie in oibus pareatur: & nihil eorū q̄ faciēda sunt fiat ad precii. Nā qd̄ iniustū est vsq̄q̄ nō licet/vt nec p̄ tēporali vita fieri liceat. Qd̄ vero iustū est: mercedis iteruentu nō indiget cū per se fieri debeat/& iniquū sit vendere qd̄ debetur. Iustitiā ergo vendere iniquitas est. Iniustitiam/iniqua infania. Hec siquidem vbiq̄ reprobata est/vt nusq̄ esse debeat: illa vbiq̄ debita est: vt sine scelere vendi non possit. Neq̄ enī balaam ex eo culpa q̄ populi dei causā dānauerit aliudve dixerit q̄ qd̄ dñs ispirabat: sed quia auaritia excecatus infidelium causam instruens quō ad puocandā irā dei deliqueret israel dictate malicia parauit. Querebat ergo quō iuste iustificaret causā ipii/& quasi illuso deo grām eius subtraheret electis. Aut si aduersa iustificari nō posset causa: hoc saltē agebat: vt & ab ista recederet deus. Cōpugnātibus nāq̄ iniquis vincere vt dī cōsuevit/qui virib⁹ superior est. Balaamitas videas plurimos: q̄ licet iniquam nolūt ferre sententiā/corrupti tñ munerib⁹ iustitiā partis vni⁹ in alterā quis arte transferre molimur. Nō facile dixerī vtrū sit nequius licet venditor iniquitatis maliciā: sicut fallaciori coloret. Potest tamen videri nequior/qui officii sui p̄cipem & reginā/cui fides famulatur/quasi mercē in foro distrahit: ac si seruus infidelis dñm vendat. Omnis etenī magistratus iustitie sue famulus est. Cōstat aut̄ quia equitas alienat a veditore/licet ad emptorem non transeat:& emptā iniquitas sic ad emptorem transit: vt nequaq̄ a venditore recedat/& quod in aliis contractibus nō reperit/solus ille iustitiā vendit qui nō habet. Siquidē āte cōmerciū relinquit sordidū venditorē. Nonne sordidus est qui ad

Iustitia fuet.

Balaam q̄re
punitus fuit.

Hūeri. xxij.

Polícratíci de Curialiū nugis.

Ad philip. iij.

Matth. xvj.
Marci. viij.
Luce. ix.

Matth. vij.
Luce. vij.

Ibidem.

L. de iudi. rē
non nouā. vbi
et habent ver
ba pcedētia.

acceptas vel oblatas sordes conscientiam polluit / & nō tam iustitiam venalē habet q̄ animā suam? Doctor gentium / diuitias honores & totius mundi variam supellectilē contēnit vt sterco-
ra / vt solū lucrifaciat xp̄m: ratus omniū que dispēdiū salutis as-
ferunt sordibus aggreganda / recte quidē & fideliter eo q̄ nichil mundū: nihil honestū: nihil decēs: salutem impedit: sed sola tur-
pitudine / que sicut dedecet sic & immūda est & certe iūtilis: adeo
damnosa vt nullo temporali emolumento valeat compensari.
Quid enim prodest homini si vniuersum mundū lucretur faciens
detrimentū anime sue. Et vide: quia nō dixit mundū inuti-
lem vbi salus perditur: sed etia3 vbi minuitur gloria. Quātum
uis rutilent gemme: aurū splendeat: & oībus lenociniis suis ar-
rideat mundus / quicquid mūdiciā hoīs pimit: sordidū / quod de-
corem aīe extinguit / turpe quod honestatē subuertit: ignominio-
sum est. Vnde & apud antiquos etiam salutifere vītatis igna-
ros / omne qd̄ ex debito officii gratuitum esse oportet / si fiat ad
p̄cium: in sordibus computatur. Ipsius quoq; precii sic dilatāt in-
terpretationem vt nō modo pecuniā speciēve contineat: s3 obse-
quiū oēm q3 operā quatin⁹ alas nō debetur. Qd̄ enī ex sordib⁹
est quid erit nisi sordidum? Non enim potest arbor mala fruct⁹
bonos facere: cum in eo vis nature consistat vt similia ex simili-
bus procreentur. Ceterum quia p̄sidum & aliorum iudiciū cō-
munem esse inspectionem premisimus: equitatis & publice ge-
tis ministri sūt q̄s tāto circūspectiores / cautiores oportz eē ma-
gisq; sollicitos: quo illius reseruantur examini cuius prudentia
circūueniri non potest: aut iustitia corrūpi: illo obtinēte vt ī quo
iudicio iudicanerint iudicent: & mēsurā bonā & confertā & co-
agitātā & sup̄fluentē in sinus suos a iudice iusto recipiant.

¶ De sacramēto iudiciū & collatione pythagore & alexādri: &
in quibus rebus gratiam partibus possit facere iudex: & de que-
stionibus captiosis. Caplm. XII.

ET quidē iudices sacramento legibus alligātur iurati
quia oī modo iudiciū cū veritate: & legū obseruatiōe
disponēt. Ip̄o quoq; iure cautū est vt sacrosy euāgelio
rū scripture terribiles atē sedē iudicialē deponāt ibiq;
ab initio litiū ad finem vsq; permaneant: nec amoueantur nisi
sentētia recitata quo totius consistorii latitudo: dei ip̄ius reple-
ta presentia / oībus ad sacrosanctas scripturas metū incutiat &
reuerētiam: & ab inq̄sitiōe veritatis oīs iniquitas ppulset. Oīs
quoq; carnis & sāguinis religio iudiciaria ppellit affect⁹: euacuat